

Ändring i fartygssäkerhetslagen

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet proposition 2012/13:49 Ändring i fartygssäkerhetslagen (2003:364) – överlåtelse av uppgiften att utfärda certifikat.

Regeringen föreslår i propositionen att det i lag tas in en bestämmelse som ger stöd för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att överlämna rätten att utfärda certifikat om genomgången utbildning av sjöpersonal till fysiska eller juridiska personer. Det föreslås också att medgivandet att utfärda certifikat under vissa förutsättningar ska få återkallas. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 april 2013.

Utskottet anser att förslaget är väl avvägt eftersom det är nödvändigt att genom lag reglera överlämnande av myndighetsuppgift, vilket det är fråga om, till en enskild individ eller juridisk person. Utskottet ställer sig även positivt till regeringens förslag att utöka möjligheterna att återkalla överlämnandet. Denna utökade möjlighet bör, framhåller utskottet, tillämpas restriktivt och i undantagsfall.

Utskottet föreslår därmed att riksdagen godkänner propositionens förslag.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden	5
Ändring i fartygssäkerhetslagen (2003:364)	5
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	8
Propositionen	8
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Ändring i fartygssäkerhetslagen (2003:364)

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i fartygssäkerhetslagen (2003:364).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:49.

Stockholm den 12 februari 2013

På trafikutskottets vägnar

Anders Ygeman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anders Ygeman (S), Jan-Evert Rådström (M), Eliza Roszkowska Öberg (M), Monica Green (S), Jessica Rosencrantz (M), Sten Bergheden (M), Suzanne Svensson (S), Leif Pettersson (S), Anders Åkesson (C), Lars Johansson (S), Edward Riedl (M), Stina Bergström (MP), Annelie Enochson (KD), Tony Wiklander (SD), Siv Holma (V), Christer Winbäck (FP) och Hans Unander (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet proposition 2012/13:49 Ändring i fartygssäkerhetslagen (2003:364) – överlåtelse av uppgiften att utfärda certifikat. Inga motioner har väckts med anledning av förslaget.

Till grund för propositionen ligger promemorian Ändring i fartygssäkerhetslagen (2003:364) – överlåtelse av uppgiften att utfärda certifikat (dnr N2012/4423/RS).

Lagrådets yttrande har inhämtats och regeringens förslag har utformats i enlighet med vad lagrådet har förordat.

I bilaga 1 redovisar utskottet regeringens förslag till riksdagsbeslut. Regeringens lagförslag återges i bilaga 2.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen lämnas ett förslag till ändring i fartygssäkerhetslagen (2003:364). Det föreslås att det i lag tas in en bestämmelse som ger stöd för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att överlämna rätten att utfärda certifikat om utbildning av sjöpersonal efter genomgången utbildning till fysiska eller juridiska personer. Regeringen lyfter fram att ett överlämnande av en sådan förvaltningsuppgift till juridisk person eller enskild individ måste ha stöd i lag eftersom uppgiften innefattar myndighetsutövning. Det föreslås också att medgivandet att utfärda certifikat under vissa förutsättningar ska få återkallas.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 april 2013.

Utskottets överväganden

Ändring i fartygssäkerhetslagen (2003:364)

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen godkänner propositionens förslag. Regeringens förslag är, enligt utskottets mening, nödvändigt att genomföra och väl avvägt.

Bakgrund

STCW-konventionen

Konventionen om normer för sjöfolks utbildning, certifiering och vakthållning antogs 1978 inom ramen för internationella sjöfartsorganisationen IMO. Konventionen trädde i kraft 1984 och reviderades 1995. Ytterligare ett stort revideringsarbete skedde under 2010. Detta föranledde för svensk del ändringar i lagen (1998:958) om vilotid för sjömän.

Syftet med konventionen är att främja säkerheten för liv och egendom till sjöss samt skydda den marina miljön. Konventionen har sedan den trädde i kraft utgjort grunden för i stort sett all utbildning som bedrivs för sjöfolk.

Konventionen är införlivad i EU-rätten genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/106/EG av den 19 november 2008 om minimikrav på utbildning för sjöfolk.

Svensk rätt

I Sverige är STCW-konventionen i sin nuvarande lydelse framför allt genomförd i fartygssäkerhetslagen (2003:364) samt ett antal förordningar och föreskrifter, bl.a. förordningen (2011:1533) om behörigheter för sjöpersonal. I förordningen om behörigheter för sjöpersonal finns bestämmelser om de praktiska och teoretiska bestämmelser som krävs för en viss behörighet eller för att ett visst certifikat ska utfärdas. Förordningen baserar sig på STCW-konventionen men innehåller också en del nationella bestämmelser. Enligt förordningen får Transportstyrelsen överlämna uppgiften att utfärda certifikat till utbildningssamordnare. Ett certifikat är en särskild handling som gäller tills vidare och som ska medföras i original ombord på det fartyg där innehavaren tjänstgör.

Transportstyrelsens roll

Transportstyrelsen godkänner utbildningsanordnare och utbildningar och kontrollerar fortlöpande att dessa uppfyller internationella krav och standarder. Vidare har Transportstyrelsen rätt att meddela föreskrifter enligt förordningen om behörighet för sjöpersonal och rätt att överlämna uppgiften att utfärda certifikat till utbildningsanordnaren.

Utbildningsanordnare

I Sverige finns för närvarande två högskolor, ett tiotal gymnasieskolor och ca femton enskilda aktörer som är kontrollerade och godkända av Transportstyrelsen för att utbilda sjöpersonal. Transportstyrelsen har utarbetat regler för godkännande av utbildningar och utbildningsanordnare. Vid en ansökan om att få anordna en ny utbildning kontrolleras bl.a. att sökanden har ett av Transportstyrelsen godkänt kvalitetssystem. Om det bedöms att det finns förutsättningar för en ny utbildning ska utbildningsanordnaren hålla en provkurs där minst en representant för Transportstyrelsen ska delta. Utbildningsanordnaren ska ta till vara Transportstyrelsens synpunkter och genomföra de ändringar av kursen som föranleds av dessa. Senast ett år efter godkännandet av en ny utbildningsanordnare gör Transportstyrelsen en revision av utbildningsanordnaren och därefter sker fortlöpande revisioner vart tredje år.

Propositionen

I propositionen föreslås att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få överlämna rätten att utfärda certifikat om utbildning av sjöpersonal till fysiska eller juridiska personer. Ett sådant certifikat ska få återkallas om utfärdaren utfärdar certifikat i strid med gällande föreskrifter eller på annat sätt visar sig olämplig att fullgöra uppgiften. Ett beslut om överlämnande föreslås vidare få återkallas om de förutsättningar som gällde när beslutet meddelades i något väsentligt avseende inte längre föreligger. Regeringen föreslår också att fartygssäkerhetslagen ska innehålla en definition av vad som avses med certifikat om utbildning av sjöpersonal.

Regeringen påpekar att det finns en bestämmelse i förordningen (2011:1533) om behörigheter för sjöpersonal som anger att Transportstyrelsen får överlämna rätten att utfärda certifikat till den som anordnar utbildning för sjöpersonal. Denna ordning har funnits sedan 1998. Ordningen är en följd av Sveriges åtaganden enligt STCW-konventionen och av de nationella regler för utbildning och certifiering av sjöpersonal som Sverige har.

Utfärdande av aktuella certifikat är att se som en förvaltningsuppgift som innefattar myndighetsutövning eftersom certifikatet utgör en förutsättning för att en enskild sjöman ska få ha en viss funktion och ett visst ansvar ombord. Överlämnande av sådan förvaltningsuppgift får endast ske med stöd av lag. Regeringen anger att det har uppmärksamats att sådant lagstöd saknas och att det därför bör föras in i fartygssäkerhetslagen.

Vidare påpekar regeringen att beslutet om överlämnande bör kunna återkallas om certifikatet har utfärdats i strid med gällande föreskrifter eller om den fysiska eller juridiska person som har anförtratts uppgiften på annat sätt visar sig olämplig att fullgöra denna, i enlighet med vad som tillämpas i dag. Därtill vill regeringen införa ett tillägg där möjligheterna till återkallande av överlämnande av rätten att utdela certifikat utökas. Det kan t.ex. inträffa, anger regeringen, att det upptäcks en brist i systemet som inte har att göra med att en enskild utbildningsanordnare har misskött sig. Det kan också komma nya internationella regler som gör ett överlämnande tveksamt. Regeringen framhåller att utgångspunkten måste vara att denna ytterligare möjlighet till återkallande endast ska tillämpas i undantagsfall.

Utskottets ställningstagande

Sedan 1998 har rätten att utfärda certifikat överlämnats till den som anordnar utbildning för sjöpersonal. Det är Transportstyrelsen som överlämnar rätten att utfärda certifikat och Transportstyrelsen kontrollerar och godkänner även utbildningar och utbildningsanordnare. Utskottet konstaterar att dagens ordning är väl beprövad och att den synes fungera effektivt. Enligt utskottet är det lämpligt att låta den ordning som hittills tillämpats fortsätta.

Eftersom utfärdande av de certifikat det är fråga om är en förvaltningsuppgift krävs det stöd i lag för att överlämna en sådan uppgift till en enskild eller juridisk person. Ett sådant lagstöd saknas och det bör givetvis införas. Det är också viktigt att ett beslut om överlämnande under vissa omständigheter kan återkallas, dels på de grunder som i dag tillämpas för återkallande och dels på den ytterligare grund som regeringen föreslagit. Den nya möjligheten till återkallande bör enligt utskottets mening tillämpas restriktivt och i undantagsfall med tanke på åtgärdens ingripande karaktär. Det är också viktigt att utbildningsanordnaren, i tillämpliga fall, ges möjlighet att rätta till de brister som skulle kunna ligga till grund för ett återkallande.

Regeringens förslag till lagstöd är väl avvägt och dessutom nödvändigt eftersom lagstöd krävs för överlämnande av de uppgifter det är fråga om.

Med anledning av detta tillstyrker utskottet regeringens förslag till lag om ändring i fartygssäkerhetslagen (2003:364).

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2012/13:49 Ändring i fartygssäkerhetslagen (2003:364) – överlåtelse av uppgiften att utfärda certifikat:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen om fartygssäkerhetslagen (2003:364).

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i
fartygssäkerhetslagen (2003:364)

Härigenom föreskrivs i fråga om fartygssäkerhetslagen (2003:364)

dels att 1 kap. 4 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 7 kap. 3 a §, av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***1 kap.**
4 §¹

I denna lag avses med

1. fartcertifikat: ett bevis om att ett fartyg vid tillsyn har befunnits sjövärdigt,

2. passagerarfartygscertifikat: ett bevis om att ett fartyg vid tillsyn har befunnits lämpligt att transportera passagerare och om det högsta antal passagerare som fartyget får medföra,

3. fribordscertifikat: ett bevis om att ett fartygs fribord har fastställts efter tillsyn och att fribordsmärken har satts fast på fartygets sidor på ett riktigt och varaktigt sätt,

4. certifikat om godkänd säkerhetsorganisation: ett bevis om att fartygets säkerhetsorganisation vid tillsyn har visat sig överensstämma med rederiets godkända säkerhetsorganisation,

5. dokument om godkänd säkerhetsorganisation: ett bevis om att rederiets säkerhetsorganisation har godkänts vid en rederikontroll enligt 5 kap. 16 §,

6. sjöarbetscertifikat: ett bevis om att fartyget vid tidpunkten för certifikatets utfärdande har uppfyllt de krav på arbets- och levnadsförhållanden som följer av denna lag, sjömanslagen (1973:282), mönstringslagen (1983:929), lagen (1998:958) om vilotid för sjömän och av föreskrifter som har meddelats med stöd av dessa lagar, och

7. försäkran om överensstämmelse med sjöarbetskonventionen: ett dokument som visar vilka förhållanden på ett fartyg som enligt 2006 års sjöarbetskonvention ska bli föremål för tillsyn, vilka föreskrifter som tillämpas och en förklaring av

6. sjöarbetscertifikat: ett bevis om att fartyget vid tidpunkten för certifikatets utfärdande har uppfyllt de krav på arbets- och levnadsförhållanden som följer av denna lag, sjömanslagen (1973:282), mönstringslagen (1983:929), lagen (1998:958) om vilotid för sjömän och av föreskrifter som har meddelats med stöd av dessa lagar,

7. försäkran om överensstämmelse med sjöarbetskonventionen: ett dokument som visar vilka förhållanden på ett fartyg som enligt 2006 års sjöarbetskonvention ska bli föremål för tillsyn, vilka föreskrifter som tillämpas och en förklaring av

¹ Senaste lydelse 2012:96.

redaren om vad denne gjort för att uppfylla föreskrivna krav.

redaren om vad denne gjort för att uppfylla föreskrivna krav, och

8. certifikat om utbildning av sjöpersonal: ett bevis om att en person har uppfyllt föreskrivna krav för viss funktion eller viss befattning ombord på fartyg.

7 kap.

3 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får överlämna till fysiska eller juridiska personer att utfärda certifikat om utbildning av sjöpersonal.

Ett beslut om överlämnande enligt första stycket får återkallas, om:

1. utfärdaren utfärdar certifikat i strid med gällande föreskrifter eller på annat sätt visar sig olämplig att fullgöra uppgiften, eller

2. de förutsättningar som gällde när beslutet meddelades i något väsentligt avseende inte längre föreligger.

Denna lag träder i kraft den 1 april 2013.